

MAGIC PENCIL

Opettajalle

Magic Pencil on upea sukellus lastenkirjakuvituksen maailmaan korkeatasoisten töiden kautta ja tarjoaa elämyksiä ja virikkeitä lukemiseen niin lapsille ja vanhemmille kuin koululaisille ja opettajillekin! Magic Pencil esittelee 13 keskeistä brittikuvittajaa. Näyttelyn kuvittajat ja esillä olevat kuvat on valinnut Quentin Blake ja hän on myös yksi näyttelyn taiteilijoista.

Näyttelyn tehtävät on jaettu ikäryhmittäin kahteen osaan. Alakoululaisille ja yläkoululaisille on omat vihkonsa. Vihot sisältävät tehtäviä, joista osan voi tehdä näyttelyssä ja osan näyttelyn jälkeen.

Tehtävien tekeminen ei vaadi välttämättä valmisteluja koulussa, mutta kuviin liittyvistä termeistä keskusteleminen helpottaa kuvan analysointia ja kuvien vertailua. Yhteisillä sanoilla kuvasta on myös helpompi keskustella muiden kanssa. Tehtävät pohjautuvat kuvan "kielioppiin" (Kress ja Van Leeuwen, 1996):

Kuvan rakenne

Rakenteellisten osien erottaminen kuvasta ei vielä anna kuvalle merkitystä. Elementtien tiedostaminen helpottaa kuitenkin kuvan analysointia ja kuvien vertailua. Yhteisillä termeillä kuvasta on myös helpompi keskustella muiden kanssa.

Kuva voidaan jakaa seuraaviin rakenteellisiin osiin:

1. **Etuala** - kuvan osa, joka on lähinnä katsojaa
2. **Tausta** - jokin elementin takan oleva osa kuvaa
3. **Symmetria** - kahden eri puolella kuvaa olevan osan tarkka vastaavuus, tasapaino
4. **Asymmetria** - tasapainon tai symmetrian puute
5. **Sävy** - tummien ja vaaleiden sävyjen voimakkuus
6. **Muoto** - selvästi erottuvat perusmuodot kuten kolmiot, neliöt ja ympyrät
7. **Liike** - mielikuva liikkeestä kuvassa

Rakenteensa mukaan kuvasta voidaan myös erottaa kolme tehtävää merkityksen luomisessa, jotka toimivat ikään kuin kuvan "kielioppina" (Kress ja Van Leeuwen 1996). Nämä ovat

- **Esittävä funktio** (*Representational metafunction*)
Mitä kuva esittää? Millaisista rakenteellisista osista kuva muodostuu? Keitä tai mitä kuvassa on? Mitä osallistujat tekevät? Missä suhteessa osallistujat ovat toisiinsa?
- **Interpersonaalinen funktio** (*Interpersonal metafunction*)
Miten kuva ottaa katsojan huomioon? Millaiseen asemaan kuva asettaa katsojansa? Millainen on esimerkiksi kuvan henkilön katseen suunta, kuvan perspektiivi tai elementtien koko?
- **Rakenne-/sommittelufunktio** (*Compositional metafunction*)
Kuinka edellä mainitut toimivat kuvassa yhdessä ja millaisen kokonaisuuden ne kuvasta luovat?

Kuvan eri osat siis muodostavat kuvasta yhtenäisen kokonaisuuden. Kress ja Van Leeuwenin (1996, 2001) mukaan kuvan sommittelussa elementit voivat sijaita neljällä eri alueella, joilla jokaisella on erilainen **informaatioarvo** kuvan kokonaismerkityksessä. Alueet ovat kuvan vasen ja oikea puoli, sekä kuvan ylä- ja alareuna.

Vasen/oikea puoli

Kuvan **vasen puoli** edustaa tuttua, jo tiedossa olevaa asiaa.

Kuvan **oikea puoli** esittää uutta tietoa, esimerkiksi kysymyksen, ongelman tai sen ratkaisun.

Ylä-/alareuna

Kuvan **yläreuna** edustaa "ideaalia", eli tunteisiin ja mielikuviin vetoavaa tietoa.

Kuvan **alareuna** edustaa todellisuutta, eli esittää asiapitoista, informatiivista tai käytännöllistä tietoa. Alareunassa ovat esimerkiksi usein kuvan tekstielementit.

Kuvan **keskellä** olevat elementit edustavat kuvan ydinasiaa, ja toimivat ikään kuin välittäjinä tutusta asiasta uuteen ja ideaalista todelliseen.

Lue lisää:

Jon Callow, Image Matters, Visual Texts in The Classroom, PETA 1999

Gunther Kress and Theo van Leeuwen, Reading Images, The Grammar of Visual Design, Routledge 1996

Gunther Kress and Theo Van Leeuwen, Multimodal Discourse, The Modes and Media of Contemporary Communication, Arnold 2001

Linkkejä:

<http://magicpencil.britishcouncil.org/>

<http://www.quentinblake.com/>

<http://www.tkukoulu.fi/~anniste/kurkista/>